

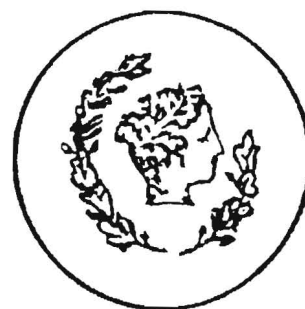
ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ARISTOTELIAN UNIVERSITY OF THESSALONIKI

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΕΤΗΡΙΔΑ
ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ
ΔΑΣΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΤΟΜΟΣ – ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΠΡΟΣ ΤΙΜΗ
ΤΟΥ ΟΜΟΤΙΜΟΥ ΚΑΘΗΓΗΤΗ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Κ. ΚΩΤΟΥΛΑ

SCIENTIFIC ANNALS
OF THE DEPARTMENT
OF FORESTRY AND NATURAL ENVIRONMENT

DEDICATED TO
Dr. DIMITRIOS K. KOTOULAS, EMERITUS PROFESSOR

TOMOS MB/1 – VOL. 42/1
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ – THESSALONIKI 1999

**ΚΡΙΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΕΠΕΤΗΡΙΔΑΣ**

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ	ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ Κ. ΠΑΠΑΣΤΑΥΡΟΥ
ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ	ΝΙΚΟΛΑΟΣ Κ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ
ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ	ΝΙΚΟΛΑΟΣ Ι. ΣΤΑΜΟΥ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΕΠΕΤΗΡΙΔΑΣ

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ	ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ Κ. ΠΑΠΑΣΤΑΥΡΟΥ

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΕΠΕΤΗΡΙΔΑΣ

ΕΠ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ	ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΣ ΚΑΡΑΡΙΖΟΣ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΙΜΗΤΙΚΟΥ ΤΟΜΟΥ

ΑΝ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ	ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΣΤΕΦΑΝΙΔΗΣ
ΕΠΙΚ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ	ΘΕΟΦΑΝΗΣ ΠΑΥΛΙΔΗΣ
ΕΠΙΚ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΣΤΑΘΗΣ

**Η ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ ΤΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΤΟΥ
ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΔΑΣΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΦΥΣΙΚΟΥ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΤΟΥ Α.Π.Θ.
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ**

Ι. Ι. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

**Πανεπιστημιακό Δάσος Περτουλίου, Περτούλι Τρικάλων,
Εργαστήριο Δασικής Οικονομικής, Τμήμα Δασολογίας και Φ.Π., Α.Π.Θ.**

Ν. Ι. ΣΤΑΜΟΥ

Εργαστήριο Δασικής Οικονομικής, Τμήμα Δασολογίας και Φ.Π., Α.Π.Θ.

**THE FIELD PRACTICE OF STUDENTS OF SCHOOL
OF FORESTRY AND NATURAL ENVIRONMENT,
ARISTOTLE UNIVERSITY OF THESSALONIKI.
ASSESSMENT AND PROPOSALS**

J. J. PAPADOPOULOS

**University Forest of Pertouli, Trikala, Greece, Department of Forestry and
Natural Environment, Forest Economics Laboratory, AUTH**

N. J. STAMOU

**Department of Forestry and Natural Environment,
Forest Economics Laboratory, AUTH**

Περίληψη

Η αξιολόγηση του τρόπου και της διάρκειας της πρακτικής άσκησης των φοιτητών του Τμήματος Δασολογίας και Φυσιικού Περιβάλλοντος του Α.Π.Θ. και η διατύπωση βελτιωτικών προτάσεων σχετικά με την οργάνωση και διεξαγωγή της αποτελούν το αντικείμενο της παρούσας εργασίας. Διερευνώνται οι απόψεις και θέσεις τόσο των μελών ΔΕΠ, όσο και φοιτητών που ήδη είχαν πραγματοποιήσει την πρακτική τους άσκηση στα Πανεπιστημιακά Δάση Περτουλίου και Ταξιάρχη. Ως αποτέλεσμα της ανάλυσης και αξιολόγησης των απόψεων και θέσεων, προτείνεται η επιμήκυνση της διάρκειας της πρακτικής άσκησης με μέγιστο αυτής τους έξι μήνες και κατανομή κατά το ήμισυ στα Πανεπιστημιακά Δάση και κατά το ήμισυ σε φορείς εκτός του Πανεπιστημίου. Η άσκηση στα Πανεπιστημιακά Δάση προτείνεται να ανέλθει σε 53 ημέρες, με κατανομή της διάρκειας αυτής κατά 65% στο Δάσος Περτουλίου και κατά 35% σε αυτό του Ταξιάρχη. Για την άσκηση στους εξωπανεπιστημιακούς φορείς θεωρείται απαραίτητη η οικονομική κάλυψη των δαπανών διεξαγωγής της. Η αναδιάρθρωση του προγράμματος τόσο των μαθημάτων άσκησης όσο και ορισμένων άλλων μαθημάτων, προτείνεται τόσο από την πλευρά των μελών ΔΕΠ, όσο και από αυτή των φοιτητών. Η βελτίωση όμως των υποδομών παροχής υπηρεσιών στήριξης της άσκησης θεωρείται απολύτως αναγκαία κατά τους φοιτητές. Τέλος, πρακτική άσκηση και εκπαιδευτικές εκδρομές κατά τη διάρκεια του έτους αξιολογούνται ως ιδιαίτερα ωφέλιμος συνδυασμός εμπέδωσης της γνώσης.

Λέξεις κλειδιά: Πρακτική άσκηση, Τμήμα Δασολογίας και Φυσιικού Περιβάλλοντος, Α.Π.Θ., Περτούλι, Ταξιάρχης, δασολόγοι φοιτητές *

Abstract

The aim of this paper is the assessment of the way and the duration of the field practice of students of the School of Forestry and Natural Environment of Aristotle University of Thessaloniki and the framing of improvement proposals in respect to its organization and conduct. The views and the standpoints of the Teaching and Research Staff (TRS) members as well as of the students who have already carried out their field practice in the University Forests of Pertouli and Taxiarchis, are investigated. As a result of analyzing and assessing the views and standpoints is proposed the prolongation of the duration of field practice with a maximum up to six months and the allocation in half in University Forests and in half into bodies outside the University. The field practice in the University Forests is proposed to reach 53 days, allocating the duration 65% in the Pertouli Forest and 35% in Taxiarchis Forests. For the field practice in the out-of-university bodies is considered necessary the financial assistance to meet the expenses of its implementation. The restructure of field practice subjects guide as well as of some other subjects, is proposed as much as from the side of TRS members as well as from the side of students. However,

according to students, the improvement of service render infrastructures for the support of the field practice is considered as absolutely necessary. Finally, field practice and educational excursions during the year are assessed as particularly useful combination for the strengthening of the knowledge.

Keywords: Field practice, School of Forestry and Natural Environment, A.U.Th., Pertouli, Taxiarchis, forestry students.

1. Εισαγωγή - Τοποθέτηση του προβλήματος

Η δασολογική επιστήμη είναι από τη φύση της μια εφαρμοσμένη επιστήμη. Γι' αυτό η δασολογική εκπαίδευση που προσφέρεται στους φοιτητές του Τμήματος Δασολογίας και Φυσιικού Περιβάλλοντος μέσω της θεωρητικής διδασκαλίας και των φροντιστηριακών και εργαστηριακών ασκήσεων, συμπληρώνεται ουσιαστικά με την πρακτική άσκηση και τις εκπαιδευτικές εκδρομές. Εκπαίδευση δασολόγων χωρίς πρακτική άσκηση είναι το ίδιο αδιανόητη όπως εκείνη της ιατρικής εκπαίδευσης χωρίς τις κλινικές ασκήσεις (Ντάφης 1991).

Το Τμήμα Δασολογίας και Φυσιικού Περιβάλλοντος του Α.Π.Θ. διαθέτει σήμερα δύο εκπαιδευτικά δάση, τα οποία είναι δημόσια, η νομή των οποίων έχει παραχωρηθεί στο ΑΠΘ (Ν. 6320/1934) και η διαχείρισή και εκμετάλλευσή τους στο Ταμείο Διοικήσεως και Διαχειρίσεως Πανεπιστημιακών Δασών (Ν. 1881/1951), ύστερα από προσπάθειες του αείμνηστου Καθηγητή Αν. Οικονομόπουλου (Οικονομόπουλος 1964, Στάμου 1981).

Σήμερα η πρακτική άσκηση των φοιτητών του εν λόγω Τμήματος πραγματοποιείται στα Πανεπιστημιακά Δάση και τις Δασικές Υπηρεσίες της Χώρας μας. Μετά την παρακολούθηση του 6^{ου} εξαμήνου διεξάγεται πρακτική άσκηση στο Π.Δ. Περτουλίου κατά τη θερινή περίοδο μέχρι 2 μήνες (συνήθως 1 μήνα) με την καθοδήγηση του διδακτικού προσωπικού του Τμήματος¹. Μετά την αποπεράτωση της πρακτικής άσκησης οι υπεύθυνοι αυτής γνωστοποιούν στη Γραμματεία του Τμήματος κατά γνωστικό αντικείμενο την επιτυχή ή μη πραγματοποίησή της και το ενδεχόμενο ανάγκης επανάληψης της. Μετά την παρακολούθηση και του 8^{ου} εξαμήνου κατά τη θερινή περίοδο διεξάγεται η πρακτική άσκηση στο Π.Δ. Περτουλίου¹ και σε Δασαρχεία και λοιπές Δασικές Υπηρεσίες (από 1 μήνα σε κάθε φορέα), υπό την άμεση επίβλεψη των προϊστάμενων των μονάδων αυτών, οι οποίοι και αποστέλλουν σχετικά προς την Γραμματεία του Τμήματος σχετική έκθεση. Δικαίωμα πρακτικής άσκησης έχουν μόνο οι φοιτητές που, στα προηγούμενα αυτής εξαμήνα, έχουν δηλώσει – παρακολουθήσει τα αντίστοιχα θεωρητικά και εργαστηριακά μαθήματα του προγράμματος της πρακτικής άσκησης. Η συμμετοχή στις παραπάνω πρακτικές ασκήσεις θεωρείται απαραίτητη για την απονομή του πτυχίου του Δασολόγου (Α.Π.Θ. 1999).

¹ Ήδη η πρακτική άσκηση έχει επεκταθεί και στο Πανεπιστημιακό δάσος Ταξιάρχη Χαλκιδικής.

Πολλές φορές, τόσο κατά τις Γενικές Συνελεύσεις του Τμήματος όσο και κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης, αλλά και σε κατ' ιδίαν συζητήσεις μεταξύ των μελών ΔΕΠ, έχουν εκφραστεί απόψεις σχετικά με το ενδεχόμενο επανεκτίμησης και αλλαγών στη διενέργεια αυτής².

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι α) η συστηματική καταγραφή, η ανάλυση και αξιολόγηση των απόψεων τόσο των φοιτητών όσο και των μελών του Διδακτικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού (ΔΕΠ) του Τμήματος Δασολογίας και Φυσιικού Περιβάλλοντος, όσον αφορά την πρακτική άσκηση των φοιτητών και β) η διατύπωση προτάσεων αναβάθμισης αυτής. Αναβάθμιση, η οποία θα συμβάλει στην καλύτερη από τον φοιτητή αφομοίωση των γνώσεων και στην βαθμιαία διαμόρφωση - προαγωγή της επαγγελματικής του ετοιμότητας, ώστε με την αποφοίτηση του, ως επιστημονικό στέλεχος, είτε των δασικών εκμεταλλεύσεων (κρατικών και μη) είτε των ιδιωτικών επιχειρήσεων μελέτης και παραγωγής αγαθών και υπηρεσιών, να μπορεί αντιμετωπίσει με επιτυχία τα θέματα της δασικής παραγωγικής διαδικασίας. Αναβάθμισης δηλαδή, προσανατολισμένης προς τις ανάγκες των φορέων στους οποίους αυτοί, ως απόφοιτοι πλέον πρόκειται να απασχοληθούν (Chaston 1993). Μία τέτοια προαγωγή της επαγγελματικής ετοιμότητας, δίνει στον φοιτητή τη στιγμή της αποφοίτησης σαφή την αίσθηση της εμπιστοσύνης στα επαγγελματικά επιστημονικά του προσόντα, του βελτιώνει τις προϋποθέσεις για άμεση είσοδο στην αγορά εργασίας και τον κάνει άμεσα παραγωγικό και χρήσιμο τόσο για τον εαυτό του όσο και για το κοινωνικό σύνολο. Η εν λόγω καταγραφή, ανάλυση και αξιολόγηση των θέσεων και απόψεων (ανωτέρω επί μέρους στόχος 1) εστιάζεται ακριβώς στην εξυπηρέτηση της εν λόγω αναβάθμισης (επί μέρους στόχος 2).

2. Μέθοδος της έρευνας

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε κατά τη διάρκεια του ακαδημαϊκού έτους 2000-2001. Η συγκέντρωση των απόψεων τόσο των μελών ΔΕΠ όσο και των φοιτητών έγινε με τη βοήθεια ειδικών γραπτών ερωτηματολογίων (Στάμου 1987). Η σύνταξη των ερωτηματολογίων, όπως ήδη υποσημειώθηκε, έγινε από την ορισθείσα από το Τμήμα Δασολογίας και Φυσιικού Περιβάλλοντος Επιτροπή. Η έρευνα καλύπτει ειδικότερα τις απόψεις των εξής επί μέρους ομάδες μελών του Τμήματος:

- Τα μέλη ΔΕΠ
- Τους φοιτητές, που κατά τον χρόνο της έρευνας βρίσκονταν σε εξάμηνα σπουδών μεγαλύτερα του 5^{ου} και οι οποίοι είχαν ήδη ασκηθεί πρακτικά μέχρι τότε στο Π.Δ. Περτουλίου και στις κρατικές δασικές υπηρεσίες.

² Στα πλαίσια των προβληματισμών αυτών ορίστηκε από το Τμήμα σχετική Επιτροπή από τους Ν. Στάμου, Π. Ευθυμίου, Π. Σμύρη, Κ. Τσιουβάρα, Π. Στεφανίδη και τον Σ. Μαυρίδη ως εκπρόσωπο των φοιτητών, η οποία συνέταξε σχετικό ερωτηματολόγιο. Η παρούσα εργασία αποτελεί το αποτέλεσμα της επεξεργασίας των απαντήσεων του εν λόγω ερωτηματολογίου.

- Τους φοιτητές 5^{ου} εξαμήνου, οι οποίοι κατά τον χρόνο διεξαγωγής της έρευνας, είχαν ήδη πραγματοποιήσει κατά το προηγούμενο θέρος του 2000 για πρώτη φορά πρακτική άσκηση στο Π.Δ.Ταξιάρχη, σε μαθήματα του 2ου έτους των σπουδών τους

Την ευθύνη της αποστολής και της συγκέντρωσης των ερωτηματολογίων προς και από τους αποδέκτες, για μεν τα μέλη ΔΕΠ είχε η Επιτροπή, σύμφωνα με σχετική απόφαση του Τμήματος, για δε τους φοιτητές το Τμήμα.

Τα επιστραφέντα ερωτηματολόγια επεξεργάστηκαν με τη χρήση του στατιστικού πακέτου SPSSWIN ver 8.0 (Norusis 1997).

3. Αποτελέσματα

3.1. Απόψεις των μελών ΔΕΠ

Εντύπωση προκαλεί η μη ανταπόκριση – μη συμμετοχή του συνόλου των μελών ΔΕΠ στη σχετική έρευνα: Επί συνολικού αριθμού 53 μελών ΔΕΠ που ερωτήθηκαν απάντησαν 35, ήτοι ποσοστό μόνο 66%. Σε περισσότερα από ένα ερωτηματολόγια απάντησαν τα Εργαστήρια Διευθετήσεων Ορεινών Υδάτων, Δασικής Βοτανικής, Δασικής Γενετικής, Δασικών Βοσκοτόπων, Δασικής Οικονομικής, Δασικής Τεχνολογίας, Μηχανικών Επιστημών, Άγριας Πανίδας, Υλοχρηστικής, Δασικής Εδαφολογίας, Λιβαδικής Οικολογίας, Δασικής Βιομετρίας και Υλωρικής.

Επί του συνόλου των μελών ΔΕΠ που απάντησαν, το 86% συμμετείχε ήδη στην μέχρι τον χρόνο της έρευνας πρακτική άσκηση. Από το σύνολο των Εργαστηρίων που συμμετείχαν ήδη στη πρακτική άσκηση, τα 10 επιθυμούν την επιμήκυνση αυτής στο γνωστικό τους αντικείμενο. Η επιμήκυνση που προτείνεται από μέρους των Εργαστηρίων αυτών κυμαίνεται από 1 έως 15 επί πλέον ημέρες), συνολικά δε συμποσούται αυτή σε 42 επί πλέον ημέρες. Το σύνολο των μελών ΔΕΠ των μη συμμετεχόντων στην πρακτική άσκηση Εργαστηρίων Δασικής Οικονομικής και Λιβαδικής Οικολογίας επιθυμεί τη συμμετοχή σ' αυτή με 6 και 5 αντίστοιχα ημέρες. Με βάση και τις επιθυμίες αυτές, η με ευθύνη των μελών ΔΕΠ πρακτική άσκηση στα πανεπιστημιακά δάση πρέπει να επιμηκυνθεί κατά 53 συνολικά ημέρες.

Τα μέλη ΔΕΠ 13 Εργαστηρίων εξέφρασαν απόψεις σχετικά με την επιθυμητή κατανομή του συνολικού μήκους της πρακτικής άσκησης στα δύο πανεπιστημιακά δάση. Σύμφωνα με τις απόψεις αυτές, το σύνολο της πρακτικής άσκησης πρέπει να κατανεμηθεί κατά 65% στο πανεπιστημιακό δάσος Περτουλίου και κατά 35% στο πανεπιστημιακό δάσος Ταξιάρχη.

Η άσκηση Περτουλίου προτείνεται μόνο για τους φοιτητές 6^{ου} και 8^{ου} εξαμήνων, ενώ η του Ταξιάρχη για τους φοιτητές 4^{ου}, 6^{ου}, 8^{ου} εξαμήνων. Μέλη ΔΕΠ ενός μόνο από τα προτείνοντα Εργαστήρια (Λιβαδικής Οικολογίας) προτείνουν την πρακτική άσκηση αποκλειστικά για τον Ταξιάρχη.

Μέλη ΔΕΠ 5 Εργαστηρίων (Δασικών Βοσκοτόπων, Μηχανικών Επιστημών και Τοπογραφίας, Διαχείρισης άγριας πανίδας, Δασικής Βιομετρίας και Υλωρικής) προτείνουν την πρακτική τους άσκηση μόνο για το Περιούλι. Τέλος μέλη ΔΕΠ 7 Εργαστηρίων προτείνουν η πρακτική τους άσκηση να κατανεμηθεί μεταξύ Περιουλίου και Ταξιάρχη (Διευθέτησης Ορεινών Υδάτων, Δασικής Βοτανικής, Δασικής Γενετικής, Δασικής Οικονομικής, Δασικής Τεχνολογίας, Υλοχρηστικής, Δασικής Εδαφολογίας).

Το σύνολο σχεδόν (97%) όσων μελών ΔΕΠ απάντησαν, επιθυμούν η ανάπτυξη των θεμάτων του γνωστικού τους αντικειμένου κατά τη διάρκεια του έτους να συνδυάζεται με παράλληλη πρακτική επίδειξη σε εκπαιδευτικές εκδρομές. Οι προτεινόμενες για το ανωτέρω σκοπό εκδρομές ανέρχονται συνολικά σε 41 με συνολική διάρκεια 47 ημερών. Η πλειονότητα αυτών (81%) προτείνονται ως ημερήσιες, 7 ως διήμερες (17%) και μία (2%) ως τριήμερη, και κατανέμονται στο σύνολο των εξαμήνων σπουδών πλην του 1^{ου} εξαμήνου. Ο αριθμός των προτεινόμενων ανά Εργαστήριο εκδρομών κυμαίνεται από 2 έως 7. Με εξαίρεση μια, οι εκδρομές καλύπτουν τον χώρο βόρεια της Θεσσαλίας, εστιαζόμενες κυρίως στην Βόρεια Ελλάδα.

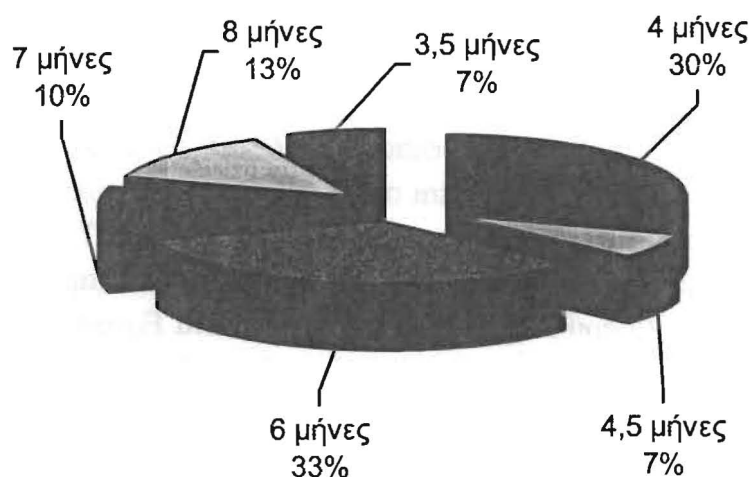
Το 51,5% των απαντήσεων δεν θεωρούν απαραίτητη την πρακτική άσκηση των φοιτητών σε γνωστικά αντικείμενα μη περιλαμβανόμενα ήδη στο πρόγραμμα πρακτικής άσκησης, ενώ το υπόλοιπο 48,5% θεωρεί απαραίτητο να συμπεριληφθούν και άλλα γνωστικά αντικείμενα σε αυτή (Πίνακας 1).

Πίνακας 1

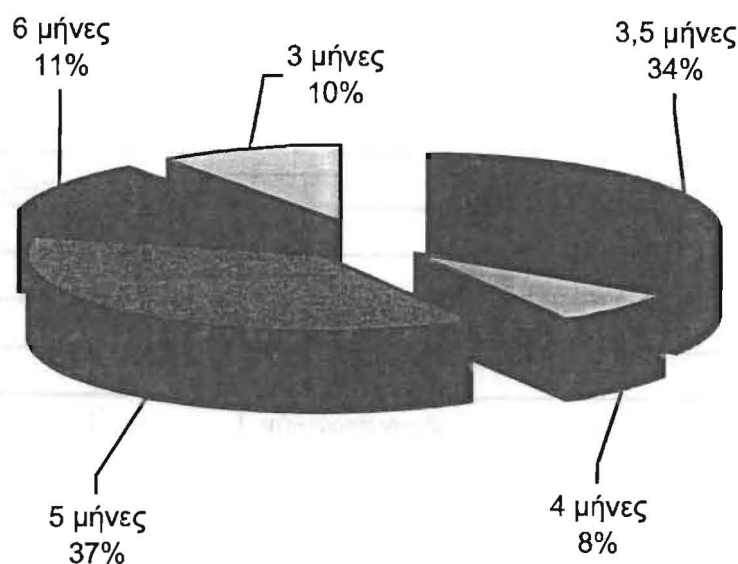
Επί πλέον γνωστικά αντικείμενα, προτεινόμενα να συμπεριληφθούν στην πρακτική άσκηση και διάρκεια αυτών

Μαθήματα	Διάρκεια σε ημέρες
Κτηματολόγιο	3-4
Γενική Υδρολογία, Υδραυλική, Ποταμολογία	3
GIS	3
Δασική αναψυχή	1
Προστασία Φ.Π. και αποκατάσταση διαταραγμένων περιοχών	1
Ανακύκλωση προϊόντων ξύλου και χαρτιού	1
Ρύπανση περιβάλλοντος	2
Τυποποίηση – διασφάλιση ποιότητας	2
Δασική Οικονομική	3
Οικολογία λιβαδικού τοπίου	3
Προστασία, οικολογία, διαμόρφωση τοπίου	4
Πραγματογνωμοσύνες	5
Μελέτες υδροβιοτόπων	5
Μελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων & ΕΠΜ	5
Δασικές πυρκαγιές	6

Η ελάχιστη και η μέγιστη διάρκεια της πρακτικής άσκησης (για το σύνολο των γνωστικών αντικειμένων) θεωρείται ότι πρέπει να διαρκεί τουλάχιστον 4,2 μήνες και κατά μέγιστο όριο 5,5 μήνες (κατά μ. ό. 4,8 μήνες). Η εκατοστιαία κατανομή των απαντήσεων σχετικά με τη διάρκεια της άσκησης δίνεται στα Σχήματα 1 και 2.

Σχήμα 1. Η μέγιστη διάρκεια πρακτικής άσκησης, σύμφωνα με την άποψη των μελών ΔΕΠ.

Σχήμα 2. Η ελάχιστη διάρκεια πρακτικής άσκησης, σύμφωνα με πρόταση των μελών ΔΕΠ.

Για την κατανομή της προτεινόμενης συνολικής διάρκειας της πρακτικής άσκησης σε επί μέρους φορείς τα μέλη ΔΕΠ θεωρούν ότι ο συνολικός χρόνος πρακτικής άσκησης των φοιτητών πρέπει να κατανέμεται κατά 72% σε κρατικές υπηρεσιακές μονάδες και κατά 28% σε μη κρατικές μονάδες. Το ποσοστό διάρκειας της άσκησης σε κρατικές υπηρεσιακές μονάδες (72%) συντίθεται από 63% για άσκηση σε μονάδες επιπέδου Δασαρχείου και από 9% για άσκηση σε επιτελικές δασικές υπηρεσίες.

Η διάρκεια της άσκησης σε μονάδες τομέων εκτός του κρατικού (28%) πρέπει να κατανέμεται μεταξύ ιδιωτικών επιχειρήσεων παραγωγής αγαθών (20%) και μελετητικών και εργοληπτικών δασικών επιχειρήσεων (8%). Στο ποσοστό του 20% περιλαμβάνεται και η διάρκεια της άσκησης σε μη κρατικά δάση (8%). Η προτεινόμενη διάρκεια της άσκησης ειδικά στα δύο πανεπιστημιακά δάση ανέρχεται κατά μέσο όρο σε 1,9 μήνες για το Π.Δ. Περτουλίου και σε 1,1 μήνες για το Π.Δ. Ταξιάρχη.

Από την άποψη του χρόνου διενέργειας της πρακτικής άσκησης διατυπώνεται κατά κυρίαρχο τρόπο η άποψη (63%), ότι οι φοιτητές πρέπει να ασκούνται κατά τους θερινούς μήνες και των τριών ετών σπουδών, ήτοι του 2^{ου}, του 3^{ου} και του 4^{ου} έτους σπουδών. Η άποψη ότι η άσκηση πρέπει να διενεργείται αποκλειστικά στους θερινούς μήνες του 3^{ου} και του 4^{ου} έτους σπουδών εκπροσωπείται με ποσοστό 30%, ενώ με ποσοστό 7% μόνο εκπροσωπείται η άποψη, η άσκηση να λαβαίνει χώρα σε ένα πλήρες απαλλαγμένο παραδόσεων μαθημάτων δμηνο.

Προκειμένου η πρακτική άσκηση στους ανωτέρω φορείς να είναι στο μέγιστο δυνατό ουσιαστική από τα μέλη ΔΕΠ δίνονται συγκεκριμένες ιδέες – προτάσεις, όπως: ο έλεγχος σχετικού ημερολογίου άσκησης κάθε ημέρα, εκπλήρωση της επιθυμίας των φοιτητών για άσκηση σε συγκεκριμένα αντικείμενα, μετάβαση σε καθημερινή βάση στο δάσος, ουσιαστική συμμετοχή στις δραστηριότητες της δασικής εκμετάλλευσης, εξέταση επί της πρακτικής άσκησης, εναλλαγή της σε διάφορα δασικά αντικείμενα των Δασαρχείων, θεσμοθέτηση και οργάνωση άσκησης σε δασικές βιομηχανίες και γραφεία μελετών, εναλλαγή Δασαρχείων κατά την άσκηση όταν κάποιο από αυτά δεν καλύπτει βασικά αντικείμενα, σύνδεση με πτυχιακή διατριβή, κατανομή επίβλεψης σε κάθε μέλος ΔΕΠ ενός μόνο φοιτητή, παραμονή στα Παν/κά δάση σε ομάδες 5-10 φοιτητών για 15 ημέρες, εκπαίδευση σε πρακτικά θέματα βάσει προγράμματος και κατόπιν εξετάσεις, πρακτική επιστημονική ενασχόληση, βελτίωση υποδομής πανεπιστημιακών Δασαρχείων, εκπόνηση ειδικών μελετών σε συνεργασία με αντίστοιχα εργαστήρια, χρηματοδότηση, συμμετοχή σε μελέτες και ερευνητικά προγράμματα, επάρκεια σε προσωπικό, έκθεση γνώσεων που αποκτήθηκαν, παρακολούθηση εργασιών, αμοιβή εργασίας από τον φορέα της άσκησης στους φοιτητές, αλλά και στον υπεύθυνο υπάλληλο του Δασαρχείου.

Τέλος το 91% των μελών ΔΕΠ που απάντησαν εκτιμούν ότι πρέπει να αξιοποιηθούν τα ευρωπαϊκά αλλά και άλλα διεθνή προγράμματα (ERASMUS / ΣΩΚΡΑΤΗΣ κ.λπ.) για την πρακτική άσκηση των φοιτητών στο εξωτερικό (το 9% δίνει αρνητική απάντηση στην σχετική ερώτηση).

Ένα σημαντικό ποσοστό των μελών ΔΕΠ (37%) δεν έχει σαφή εικόνα, σχετικά με την ποιότητα της διενεργούμενης μέχρι σήμερα πρακτικής άσκησης των φοιτητών στις κρατικές Δασικές υπηρεσίες. Αντίθετα το μεγαλύτερο ποσοστό (63%) δηλώνει ότι διαθέτει σαφή εικόνα και αξιολογεί στην συντριπτική του πλειοψηφία (72%) την ποιότητα ως μέτρια. Μηδαμινά είναι τα ποσοστά χαρακτηρισμού της ποιότητας ως καλής ή πολύ καλής και κακής. Τα αίτια της μέτριας αυτής ποιότητας έχουν κατά φθίνουσα σειρά σημασίας ως εξής:

Η έλλειψη ουσιαστικού ενδιαφέροντος από το προσωπικό των Δασαρχείων για αξιοποίηση των φοιτητών, αλλά και έλλειψη ενδιαφέροντος των φοιτητών > η έλλειψη ημερολογίου άσκησης > οι φοιτητές αξιοποιούνται ελάχιστα στο δάσος και περισσότερο σε γραφειοκρατικές εργασίες > η άσκηση επαφίεται στη διάθεση και το ζήλο των υπαλλήλων της Δασικής Υπηρεσίας > η έλλειψη κινήτρων > ο φόρτος απασχόλησης του προσωπικού των Δασαρχείων > η έλλειψη προσωπικού στα Δασαρχεία > η επιλογή μη παραγωγικών δασαρχείων > η μη απασχόληση των φοιτητών σε όλα τα δασικά αντικείμενα που προτιμούν > η μη τήρηση ενός συμφωνημένου σχεδίου άσκησης με τα Δασαρχεία > η έλλειψη ελέγχου και επαφής με τους διδάσκοντες του Τμήματος > η διάλυση του κρατικού μηχανισμού γενικά > ο μικρός χρόνος άσκησης.

Από τα παραπάνω προκύπτει ουσιαστικά ως αίτιο της μέτριας ποιότητας της άσκησης η απουσία της με οποιονδήποτε τρόπο συμμετοχής ή συμβολής ή σύνδεσης των μελών ΔΕΠ του Τμήματος με την εν λόγω πρακτική άσκηση, σε συνδυασμό με τη απουσία κινήτρων που θα ενδυνάμωναν το σχετικό ενδιαφέρον του προσωπικού των Δασαρχείων.

Τέλος, τα μέλη ΔΕΠ, διατυπώνουν προτάσεις, τις οποίες θεωρούν ως χρήσιμες για την καλύτερη αντιμετώπιση του θέματος της αναβάθμισης της πρακτικής άσκησης. Οι προτάσεις αυτές δίνονται αναλυτικά στον Πίνακα 2.

Οι περισσότερες προτάσεις επισημαίνουν ουσιαστικά την ανάγκη της καλύτερης και ουσιαστικότερης σύνδεσης των ενδιαφερόντων του φοιτητή α) με συγκεκριμένα γνωστικά αντικείμενα, β) με τη μεγαλύτερη και στενότερη ενασχόληση των μελών ΔΕΠ με την πρακτική άσκηση και γ) με τη βελτίωση της σχετικής υποδομής.

Σχετικά με την αξιοποίηση του Π.Δ. Ταξίαρχη, λόγω της μικρής σχετικά απόστασης αυτού από το Α.Π.Θ., πέραν της προτεινόμενης πιο πάνω πρακτικής άσκησης, δίνονται και ιδέες επί πλέον αξιοποίησής του για εκπαιδευτικούς σκοπούς όπως: εκπαιδευτικές εκδρομές (ημερήσιες, 2ήμερες και 3ήμερες τοπικές, διήμερες και τριήμερες στον ευρύτερο χώρο της Χαλκιδικής με διανυκτέρευση στον Ταξίαρχη), σεμινάρια και πολιτιστικές - περιβαλλοντικές εκδηλώσεις, παρατεταμένη πρακτική άσκηση (15, 20, 30 ημερών), πρακτική άσκηση κατά τη χειμερινή περίοδο, συναντήσεις με ανθρώπους της πράξης, πρακτική άσκηση 2ετών και 5ετών φοιτητών, εκπαίδευση 2ετών τον Ιούνιο και μετά εξετάσεις στο Π.Δ. Ταξίαρχη, πρακτική άσκηση ανά 10 άτομα το 4^ο έτος για 15 ημέρες σε όλη τη διάρκεια του έτους, μόνιμες πειραματικές επιφάνειες, συνεργασία με ΟΤΑ, διαμονή για πτυχιακές διατριβές στην περιοχή Αρναίας - Ταξίαρχη, συνδυασμό θεμάτων παραδόσεων στην αίθουσα και εν συνεχεία επιτόπου μετάβαση και εφαρμογή τους την επόμενη (εξ) εβδομάδα (εξ), παραδόσεις 1 εβδομάδας σε μπλοκ μαθημάτων ταυτόχρονα από ομάδα ΔΕΠ επιτόπου στο Π.Δ. Ταξίαρχη, ανάπτυξη και εφαρμογή σταθερού για 4 χρόνια προγράμματος με αντικείμενο την προηγούμενη πρόταση, επίσκεψη και παραμονή 1ετών & 2ετών φοιτητών στο δάσος 5-10 ημέρες για εξοικείωση.

Πίνακας 2

Προτάσεις των μελών ΔΕΠ για αναβάθμιση της πρακτικής άσκησης των φοιτητών του Τμήματος Δασολογίας και Φ.Π. του Α.Π.Θ.

Προτάσεις αναβάθμισης	Ποσοστό % απαντήσεων
Συσχέτιση μέρους της άσκησης με την κατεύθυνση που ακολουθεί ο φοιτητής	8,6
Ελάφρυνση 10ου εξαμήνου από μαθήματα για καλύτερη πρακτική άσκηση στους διάφορους φορείς	8,6
Να υποβάλλει κάθε Εργαστήριο κοινή πρόταση	8,6
Πλήρης αξιοποίηση Πανεπιστημιακών Δασών με ουσιαστική πρακτική άσκηση	5,9
Συσχέτιση άσκησης με ενδεχόμενο νέο πρόγραμμα σπουδών	5,7
Διαχωρισμός της πρακτικής εκπαίδευσης σε δύο φάσεις: τη γενική και την ειδική	5,7
Ριζική αναδιάρθρωση τόσο του χρόνου, όσο και των αντικειμένων της πρακτικής άσκησης	2,9
Περισσότερη έμφαση σε αντικείμενα που απασχολούν ιδιώτες δασολόγοι	2,9
Ανακοίνωση εκδρομών και πρακτικής άσκησης και οικειοθελής συμμετοχή των φοιτητών	2,9
Βελτίωση υποδομής Πανεπιστημιακών Δασών	2,9
Δημιουργία βιβλιοθηκών, αιθουσών Η/Υ στα Πανεπιστημιακά Δάση	2,9
Μη υποχρεωτική συμμετοχή όλων των μελών των εργαστηρίων όταν γίνεται πρακτική άσκηση και στα 2 Πανεπιστημιακά Δάση	2,9
Η έκθεση στο τέλος της πρακτικής άσκησης να είναι ουσιαστική και να βαθμολογείται	2,9
Συντονισμός της πρακτικής άσκησης μεταξύ των διαφόρων αντικειμένων	2,9
Καθιέρωση συνδυασμένης πρακτικής άσκησης σε μπλοκ μαθημάτων και επί συγκεκριμένων καθηκόντων του δασολόγου επαγγελματία	2,9

Το μεγαλύτερο ποσοστό επιθυμεί την άσκηση και στα δύο πανεπιστημιακά δάση. Σχετικά με την διενέργεια της πρακτικής άσκησης (στο γνωστικό αντικείμενο που τα αφορά) μόνο στο ένα από τα δύο Πανεπιστημιακά Δάση ή εκτός των πανεπιστημιακών δασών απάντησαν σε σχετικά πολύ μικρά ποσοστά (11% για το Π.Δ. Ταξιάρχη, 7% στο Π.Δ. Πετρουλίου και 4% εκτός των πανεπιστημιακών δασών). Προκειμένου να υλοποιηθεί με επιτυχία η προτεινόμενη από αυτά πρακτική άσκηση καθώς και οι εκπαιδευτικές εκδρομές στο Π.Δ. Ταξιάρχη, εστιάζονται κυρίως στην διαθεσιμότητα μέσου μετακίνησης – μεταφοράς εντός του δάσους και στην εξασφάλιση δυνατότητας διανυκτέρευσης και διατροφής καθώς και η συνεργασία με τις τοπικές Υπηρεσίες.

3.2. Απόψεις ασκηθέντων ήδη σε προγενέστερα εξάμηνα φοιτητών

Απογοητευτικό είναι και το ποσοστό ανταπόκρισης των φοιτητών στην εν λόγω έρευνα, όταν είναι διάχυτη η μη ικανοποίηση τους από μέρους προσδοκιών σχετικά με την πρακτική άσκηση. Επί συνόλου 149 φοιτητών εξαμήνων παλαιότερων του 5ου απάντησαν μόνο 35, ήτοι ποσοστό 23%.

Στο ερώτημα της βελτίωσης της πρακτικής άσκησης που λαβαίνει χώρα στο Π.Δ. Πετρουλίου μόνο το 3% των απαντήσεων υποδεικνύει συντόμευση του χρόνου της

πρακτικής άσκησης. Αντίθετα, το 31% έχει την άποψη ότι η άσκηση πρέπει να επιμηνθεί. Τέλος αναδιάρθρωση του περιεχομένου της άσκησης και βελτίωσή του προτείνουν ανά 37, 5% των φοιτητών που απάντησαν.

Στην ερώτηση σχετικά με εμπλουτισμό της άσκησης, οι απαντήσεις επισημαίνουν

- α. την ανάγκη συμπλήρωσής της με αντικείμενα άσκησης στο Π.Δ. Ταξίαρχη (75%),
- β. συμπλήρωσης – συνδυασμού της με περισσότερες εκπαιδευτικές εκδρομές (44%),
- γ. αναδιάρθρωσης (37,5%),
- δ. βελτίωσης του περιεχομένου της (37,5%) και
- ε. συμπλήρωσης με περισσότερα φροντιστήρια /σεμινάρια. (25%).

Σχετικά με τον χρόνο έναρξης των εκπαιδευτικών εκδρομών, οι προτάσεις κυμαίνονται από το 1^ο μέχρι και το 6^ο εξάμηνο, με ποσοστά των απαντήσεων για το 1^ο εξάμηνο 32%, το 3^ο 25%, το 2^ο 21%, το 4^ο 18% και το 6^ο εξάμηνο 4%.

Στην αντίστοιχη ερώτηση για τον χρόνο έναρξης της πρακτικής άσκησης στα πανεπιστημιακά δάση, οι απαντήσεις καλύπτουν το 3^ο μέχρι και το 7^ο εξάμηνο σπουδών. Η κατανομή των απαντήσεων σε ποσοστά% έχουν ως εξής: 4^ο εξάμηνο 44%, 3^ο 20%, 5^ο 20%, 6^ο 12% και 7^ο εξάμηνο 4%.

Σε 6 από τα μαθήματα του υφιστάμενου προγράμματος πρακτικής άσκησης προτείνεται η μείωση της διάρκειας αυτής, ενώ σε 13 η αύξηση αυτής. Ο Πίνακας 3 δίνει τις εκτιμήσεις - προτάσεις των φοιτητών, σχετικά με την ανάγκη αύξησης ή μείωσης της διάρκειας πρακτικής άσκησης σε μαθήματα του υφιστάμενου προγράμματος.

Πίνακας 3

Προτάσεις για αύξηση/μείωση της διάρκειας πρακτικής άσκησης μαθημάτων

Μαθήματα	Μέσος όρος προτεινόμενων ημερών αύξησης	Ποσοστό απαντήσεων %	Μέσος όρος προτεινόμενων ημερών μείωσης	Ποσοστό απαντήσεων %
Φοιτητές 6 ^{ου} εξαμήνου				
Διαχείριση άγριας πανίδας	3	25,0		
Δασική Οδοποιία	3	15,6	1	6,2
Υλωρική	2	15,6	1	3,1
Δασική Γενετική	2	12,5		
Δασοκομία	3	9,4	3	25,0
Τοπογραφία	2	6,3		
Ιχθυοπονία γλυκών υδάτων	2	6,2		
Συγκομιδή δασικών προϊόντων	2	6,2		
Δασική βοτανική	2	3,1	2	12,5
Κτηματολόγιο	4	3,1		
Φοιτητές 8 ^{ου} εξαμήνου				
Δασική διαχειριστική	2	6,2		
Διαχείριση λιβαδιών	3	3,1	1	3,1
Τεχνολογία ξύλου	2	3,1		
Δασική Βιομετρία			2	21,9

Μεταξύ των προτεινομένων βελτιώσεων είναι και η μεταξύ των δύο πανεπιστημιακών δασών κατανομή ή η ανακατανομή της άσκησης επί του γνωστικού αντικειμένου ορισμένων μαθημάτων. Οι προτάσεις αφορούν τα μαθήματα Δ. Βιομετρία, Δ. Βοτανική, Δασοκομική, Διαμόρφωση λιβαδικού τοπίου, Σχεδιασμός πειραμάτων, Δειγματοληψία, Υλωρική και Χιονολογία, έχουν δε αυτές ως εξής (Πίνακας 4).

Πίνακας 4

Προτάσεις ανακατανομής της άσκησης επί ορισμένων μαθημάτων μεταξύ των πανεπιστημιακών δασών

Προτάσεις	Ποσοστό απαντήσεων %
Βιομετρία 3 ημέρες μόνο στο Περτούλι	9,3%
Βοτανική 2 ημέρες στο Περτούλι και 2 ημέρες στον Ταξιάρχη	3,1%
Βοτανική σε 3 ημέρες μόνο στο Περτούλι	3,1%
Δασοκομία 5 ημέρες μόνο Περτούλι	3,1%
Δασοκομία 7 ημέρες μόνο Ταξιάρχη	3,1%
Δασοκομία 2 ημέρες Περτούλι και 2 ημέρες Ταξιάρχη	3,1%
Δασοκομία 4 ημέρες Περτούλι και 4 ημέρες Ταξιάρχη	3,1%
Δειγματοληψία 6 ημέρες μόνο στον Ταξιάρχη	3,1%
Διαμόρφωση λιβαδικού τοπίου 3 μέρες για Περτούλι & 3 Ταξιάρχη	3,1%
Σχεδιασμός πειραμάτων 3 ημέρες μόνο στο Περτούλι	3,1%
Υλωρική 3 ημέρες μόνο στο Περτούλι	3,1%
Χιονολογία 3 ημέρες στο Περτούλι και 3 στον Ταξιάρχη	3,1%

Στην ερώτηση, σχετικά με την ανάγκη πρακτικής άσκησης σε μαθήματα επιλογής, το 70% των φοιτητών θεωρεί κάτι τέτοιο ως αναγκαίο (έναντι του 30%, που δίνει αρνητική σχετική απάντηση).

Όσον αφορά την κατανομή της συνολικής διάρκειας της πρακτικής άσκησης μεταξύ των δύο Πανεπιστημιακών Δασών, από την ανάλυση των αποτελεσμάτων προκύπτει, ότι αυτή πρέπει να γίνεται και στα δύο δάση (όπως εξ άλλου αναφέρθηκε και σε προηγούμενο σημείο). Μόνο το 3% των απαντήσεων δέχεται ότι θα μπορούσε το σύνολο της άσκησης να μεταφερθεί και να γίνει στο Π.Δ. Ταξιάρχη, ενώ μόνο το 10% συμφωνεί με την άσκηση αποκλειστικά στο Π.Δ. Περτουλίου. Το 62% των απαντήσεων πρεσβεύουν, ότι ένα μέρος της άσκησης του Περτουλίου μπορεί να μεταφερθεί στο Π.Δ. Ταξιάρχη.

Για την αξιοποίηση των κτιριακών εγκαταστάσεων του Π.Δ. Ταξιάρχη στα πλαίσια της πρακτικής άσκησης η κυρίαρχουσα άποψη είναι αυτή της χρήσης τους για άσκηση των φοιτητών τετάρτου εξαμήνου κατά την ακολουθούσα το συγκεκριμένο εξάμηνο θερινή περίοδο (52% των απαντήσεων). Ως δεύτερη στη σειρά πρόταση αναφέρεται αυτή της χρήσης για το σύνολο της πρακτικής άσκησης ορισμένων γνωστικών αντικειμένων, που μέχρι σήμερα λάμβανε χώρα στο Π.Δ. Περτουλίου (23% των απα-

ντήσεων), ενώ ως τρίτη στη σειρά εκπροσωπείται η μεταφορά του συνόλου της πρακτικής άσκησης των τριτοετών φοιτητών από το Περούλι στον Ταξιάρχη (23%). Τέλος με μικρά ποσοστά εκπροσωπούνται και οι προτάσεις οι φοιτητές να ασκηθούν στο Π.Δ. Ταξιάρχη τόσο στο 3^ο όσο και στο 4^ο έτος σπουδών ανά ένα μήνα (3% των απαντήσεων) και με μείωση της σημερινής συνολικής άσκησης στο 1/3 (3%).

Οι φοιτητές σε πολύ μεγάλο ποσοστό (90%) επιθυμούν την διενέργεια εκπαιδευτικών εκδρομών στο Π.Δ. Ταξιάρχη κατά τα Σαββατοκύριακα κατά τη διάρκεια της περιόδου των παραδόσεων. Το 3% επιθυμεί οι εκδρομές αυτές να πραγματοποιούνται 2-3 φορές το έτος.

Σχετικά με τις θεωρούμενες ως απαραίτητες ευκολίες, για την πρακτική άσκηση στα δύο πανεπιστημιακά δάση και ιδιαίτερα στο Π.Δ. Ταξιάρχη, αυτές είναι σε φθίνουσα σειρά σημασίας οι εξής:

Εξασφάλιση γιατρού > ύπαρξη τηλεφώνου μέσα στο κτίριο > υποδομή για αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου > ύπαρξη λεωφορείου ως μέσου μεταφοράς > φωταγώγηση χώρων > συχνή συγκοινωνία > καλύτερη οργάνωση της άσκησης > αξιοπρεπείς συνθήκες διαβίωσης > εξοπλισμός για καθαριότητα και υγιεινή > ύπαρξη ψυγείου > καλύτερο φαγητό > περισσότερες εγκαταστάσεις > πρόσβαση στο χωριό > καλύτερα όργανα μέτρησης > καλύτερη αμοιβή > σύγχρονες μέθοδοι διδασκαλίας > ύπαρξη Η/Υ στα Παν/κά Δάση > όχι εξαντλητικό πρόγραμμα μαθημάτων > δημιουργία οικείου κλίματος φοιτητών-καθηγητών > περισσότερες και καλύτερα οργανωμένες εκδρομές.

Η άσκηση στις κρατικές δασικές υπηρεσίες αξιολογείται ως ικανοποιητική, χωρίς ιδιαίτερα προβλήματα, μόνο από 4% των φοιτητών που απάντησαν στην σχετική ερώτηση. Με σκοπό τη βελτίωση της εν λόγω άσκησης, το μεγαλύτερο ποσοστό των απαντήσεων επισημαίνει ως αναγκαία την αύξηση της χρηματικής αποζημίωσης των φοιτητών. Στην δεύτερη, από άποψη ποσοστού επισήμανσης, θέση είναι η ανάγκη ουσιαστικοποίησης της άσκησης, και με επίδειξη μεγαλύτερου ενδιαφέροντος από τους υπευθύνους των κρατικών δασικών υπηρεσιών (20%). Στην τρίτη θέση αντίστοιχα προτείνεται η επιμήκυνση του χρόνου της άσκησης, αλλά με παράλληλη ουσιαστικοποίηση αυτής (17%).

Οι φοιτητές αποδέχονται σε μεγάλο σχετικά ποσοστό την διενέργεια της πρακτικής άσκησης σε σχετικούς με το αντικείμενο φορείς του ιδιωτικού τομέα. Από αυτούς το 4% την αποδέχεται μόνο ως εναλλακτική λύση έναντι της πρακτικής άσκησης στις κρατικές δασικές υπηρεσίες (πέραν των πανεπιστημιακών δασών), ενώ άλλο ένα 7% την αποδέχεται ως εθελοντική επιλογή εκ μέρους του φοιτητή και για διάρκεια που αυτός θα καθορίζει. Με 4% επίσης εκπροσωπείται η άποψη της αποδοχής ή όχι της εν λόγω πρ. άσκησης, ανάλογα με την κατεύθυνση σπουδών την οποία ακολουθεί ο φοιτητής. Το υπόλοιπο 85% των απαντήσεων είναι σαφώς θετικό έναντι της εν λόγω πρακτικής άσκησης, με επί μέρους διαφοροποιήσεις, ως προς την διάρκεια τη άσκησης σε κάθε φορέα ή σε όλους τους ανωτέρω φορείς ή με επί μέρους όρους. Στην περίπτωση αυτή, την πρώτη και τη δεύτερη θέση κατέχει η προτίμηση της πρακτικής

άσκησης σε γραφεία μελετών για διάρκεια 2-3 μηνών (21%); και για 6 μήνες έως 1 έτος (11%) αντίστοιχα.

3.3. Πρακτική άσκηση 2ετών φοιτητών στο Π.Δ. Ταξιάρχη

Βασικό χαρακτηριστικό της ανάλυσης του προκείμενου κεφαλαίου είναι το γεγονός ότι οι φοιτητές των οποίων οι απόψεις αναλύονται, κατά τον χρόνο της διανομής και συμπλήρωσης των ερωτηματολογίων, μόλις είχαν ξεκινήσει το 5^ο εξάμηνο σπουδών τους και είχαν για πρώτη φορά λάβει μέρος σε πρακτική άσκηση στο Π.Δ. Ταξιάρχη κατά τον προηγούμενο του εξαμήνου αυτού Ιούλιο μήνα (θέρος 2000). Η άσκηση κάλυψε ορισμένα από τα μαθήματα που είχαν αυτοί διαδεχθεί κατά τα προηγούμενα εξάμηνα και συγκεκριμένα τα μαθήματα: Τοπογραφία, Υδρολογία – Υδραυλική – Ποταμολογία, Λιβαδική Οικολογία, Δ. Εδαφολογία, Δ. Βιομετρία. Η ανάλυση και ερμηνεία συνεπώς των απόψεων που συγκεντρώθηκαν δεν μπορεί να αγνοεί το βασικό τούτο στοιχείο.

Επί συνόλου 106 φοιτητών του 5^{ου} εξαμήνου σπουδών απάντησαν 65 ήτοι ποσοστό 61%, γεγονός το οποίο από στατιστικής μεν απόψεως είναι θετικό, από την άποψη όμως του ενδιαφέροντος των φοιτητών μάλλον θα πρέπει να θεωρηθεί ως απογοητευτικό.

Τα κυριότερα αποτελέσματα από την ανάλυση των απαντήσεων έχουν ως εξής:

Πρακτική άσκηση:

Οι προτάσεις των φοιτητών που απάντησαν εστιάζονται στην βελτίωση της πρακτικής άσκησης με τη συμπλήρωση αυτής με εκπαιδευτικές εκδρομές (26% των απαντήσεων), με περισσότερα φροντιστήρια / σεμινάρια (9%), με περισσότερα εργαστήρια (9%), με συνδυασμό με άσκηση στο Π.Δ. Περτουλίου (2%), με τη βελτίωση του περιεχομένου της άσκησης (32% των απαντήσεων), με τη συντόμευση της διάρκειάς της (23%), την αναδιάρθρωση (20%) και με την επιμήκυνση της διάρκειας (6%).

Σχετικά με την έναρξη της πρακτικής άσκησης στα πανεπιστημιακά δάση, οι απαντήσεις κατά 43% εστιάζονται στο 4^ο εξάμηνο σπουδών, ως εξάμηνο έναρξης.

Η πρακτική άσκηση που έλαβε μέρος κατά το θέρος του 2000 στο Π.Δ. Ταξιάρχη, στα 5 από τα 6 μαθήματα (Τοπογραφία, Υδρολογία, Λιβαδική Οικολογία, Δασική Εδαφολογία και Δασική Βιομετρία), που αυτή περιελάμβανε, εκτιμάται ως περιορισμένη και προτείνεται η επιμήκυνση της διάρκειάς της κατά 2 ημέρες κατά μ.ό, ενώ σε ένα από αυτά (Δασική Βοτανική) κρίθηκε ως ικανοποιητική ή ως δυνάμενη να περιορισθεί κατά 2 ημέρες κατά μ.ό. σε ποσοστό 41%.

Ειδικότερα για το μάθημα της Δασικής Βοτανικής, οι φοιτητές εκφράζουν την άποψη, ότι μειούμενο αυτό από άποψη διάρκειας στο Π.Δ. Ταξιάρχη είναι αναγκαίο να συνδυαστεί με συμπληρωματική άσκηση στο Π.Δ. Περτουλίου. Ως αναγκαία εκτιμάται επίσης η συμπληρωματική άσκηση στο Περούλι και για τα μαθήματα Λιβαδική Οικολογία και Δ. Κτηματολόγιο.

Την πρακτική άσκηση σε μαθήματα επιλογής οι φοιτητές αυτοί την θεωρούν ως αναγκαία μόνο σε ποσοστό 55%.

Στην ερώτηση σχετικά με το αν ένα μέρος του συνόλου της πρακτικής άσκησης του Π.Δ. Ταξιάρχη κρίνεται σκόπιμο να μεταφερθεί στο Π.Δ. Περτουλίου, οι φοιτητές απαντούν αρνητικά σε ποσοστό 93%. Με ανάλογο ποσοστό (98%) οι φοιτητές τοποθετούνται αρνητικά στην ερώτηση μεταφοράς στο Π.Δ. Περτουλίου του συνόλου της πρακτικής άσκησης Ταξιάρχη.

Επαιδευτικές εκδρομές:

Η πρακτική άσκηση στα πανεπιστημιακά δάση σε συνδυασμό με εκπαιδευτικές εκδρομές αντιμετωπίζεται θετικά από το σύνολο των φοιτητών.

Σχετικά με το εξάμηνο έναρξης των εκπαιδευτικών εκδρομών, το 40% των απαντήσεων θεωρούν αναγκαία τη έναρξη από το 1^ο κιόλας εξάμηνο.

Αξιοποίηση κτιριακών εγκαταστάσεων:

Σχετικά με τις εναλλακτικές δυνατότητες αξιοποίησης των κτιριακών εγκαταστάσεων του Π.Δ. Ταξιάρχη για πρακτική άσκηση, το 38,5% προτείνει τη μεταφορά εκεί του συνόλου της πρακτικής άσκησης των τριτοετών φοιτητών και το 36,5% την αξιοποίηση για την άσκηση μόνο των 2ετών φοιτητών σε μαθήματα των πρώτων τεσσάρων εξαμήνων του υφιστάμενου προγράμματος σπουδών.

Από την άποψη των υπηρεσιών και της υποδομής για την διαμονή και άσκηση στα πανεπιστημιακά δάση και ιδιαίτερα σ' αυτό του Ταξιάρχη, οι επισημάνσεις επικεντρώνονται κατά 17% στην ανάγκη ύπαρξης γιατρού, κατά επίσης 17% στην ανάγκη ύπαρξης λεωφορείου μεταφοράς των φοιτητών εντός του Πανεπιστημιακού δάσους και στην ύπαρξη δυνατότητας τηλεφωνικής επικοινωνίας μέσα από το κτίριο διαμονής. Αναλυτικότερα οι ανάγκες με τα αντίστοιχα ποσοστά των απαντήσεων σε φθίνουσα σειρά σημασίας έχουν ως εξής: Εξασφάλιση γιατρού > ύπαρξη λεωφορείου > τηλέφωνο μέσα στο κτίριο > καθαρό νερό > ύπαρξη Η/Υ > εξοπλισμός για καθαριότητα και υγιεινή > συχνή συγκοινωνία > κυλικείο στις εγκαταστάσεις > υποδομή για αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου > καλύτερα όργανα μετρήσεων > οργανωμένες βιβλιοθήκες > κατανόηση από μερίδα αρτηριοσκληρωτικών καθηγητών > εξοπλισμένα εργαστήρια > δωρεάν διατροφή > καλύτερη οργάνωση > καλύτερο φαγητό > δημιουργία οικείου κλίματος φοιτητών – καθηγητών > συμπυκνωμένη διδασκαλία > μοίρασμα ωρών διδασκαλίας πρωί – απόγευμα > ικανοποιητική συμμετοχή σε ασκήσεις που θα βοηθήσουν ουσιαστικά.

Το 16,5% δηλώνει ναι στην πρακτική άσκηση σε ιδιωτικούς φορείς (ιδιωτικές εταιρείες / γραφεία μελετών και κατασκευαστικών έργων), αλλά για διάρκεια άσκησης όχι μεγαλύτερη του μηνός. Αναλυτικότερα οι απαντήσεις περιγράφονται στον Πίνακα 5.

Πίνακας 5

Απόψεις φοιτητών σχετικά με την σκοπιμότητα ή όχι της πραγματοποίησης της πρακτικής τους άσκησης σε ιδιωτικές επιχειρήσεις και γραφεία μελετών

Απαντήσεις	Ποσοστό %
Ναι με διάρκεια 3 μηνών	1,5%
Ναι σε εργοστάσια 1-2 μήνες και σε γραφεία μελετών 4-6 μήνες	1,5%
Ναι για 15 ημέρες σε όλα	1,5%
Ναι σε γραφεία μελετών 6 μήνες	4,5%
Διάρκεια μέχρι 3 μήνες και αποζημίωση	3,6%
Ναι οπουδήποτε μέχρι 2 μήνες	1,5%
Ναι μέχρι 1 μήνα	16,7%
Ναι για 1-2 μήνες	3,0%
Ναι σε γραφεία μελετών μέχρι 2 μήνες το καλοκαίρι	1,5%
Μόνο σε γραφεία μελετών για 1 τουλάχιστον μήνα	1,5%
Ναι αντί της πρακτικής στα Δασαρχεία	1,5%
Μόνο προαιρετικά 15 ημέρες κατά τη διάρκεια των σπουδών και 1 μήνα μετά	1,5%

Μόνο ένα μικρό ποσοστό (12,9%) διατυπώνει άρνηση στην πραγματοποίηση εκπαιδευτικών εκδρομών στο Π.Δ. Ταξίαρχη Παρασκευή ή / Σάββατοκύριακο κατά τη διάρκεια των εξαμήνων. Αντίθετα, σημαντικό ποσοστό (85,5%) δηλώνει την προθυμία - επιθυμία του για συχνές τέτοιες εκδρομές, ενώ ένα επιπρόσθετο ποσοστό 1,6% απαντάει θετικά μόνο για μέχρι 2-3 φορές το έτος.

4. Ανακεφαλαίωση - Συμπεράσματα - Προτάσεις

1. Τα δύο πανεπιστημιακά δάση προσφέρονται εξαιρετικά για την σε πρώτη φάση αφομοίωση και πρακτική εφαρμογή των γνώσεων, σε γνωστικά αντικείμενα για τα οποία αυτά (τα δάση) προσφέρονται. Γι' αυτό και η αξιοποίηση και των δύο εν λόγω πανεπιστημιακών δασών τόσο για εκπαιδευτικές εκδρομές όσο και για πρακτική άσκηση είναι επιβεβλημένη και θα πρέπει στο μέλλον να είναι σταθερή. Η εξασφάλιση κατά τη διάρκεια της άσκησης της παρουσίας γιατρού, μέσου μεταφοράς εντός των πανεπιστημιακών δασών και δυνατότητας τηλεφωνικής επικοινωνίας μέσα από τις κτιριακές εγκαταστάσεις των πανεπιστημιακών δασών κρίνεται ιδιαίτερα αναγκαία. Ειδικά η ύπαρξη γιατρού κρίνεται ως εκ των «ών ουκ άνευ».
2. Η άσκηση είναι απαραίτητο να διευρυνθεί τόσο από την άποψη της διάρκειας όσο και από την άποψη του περιεχομένου, του τρόπου διεξαγωγής της και των φορέων εντός των οποίων αυτή υλοποιείται. Στα πλαίσια αυτά, πέρα από την ενδεχόμενη αναδιάρθρωση και βελτίωση του περιεχομένου της άσκησης από τα μέλη ΔΕΠ του κάθε γνωστικού αντικείμενου χωριστά, κρίνεται σκόπιμη η δημιουργία «σύνθετων» ή «σύμπλοκων» αντικειμένων πρακτικής άσκησης, στα οποία οι φοιτητές θα ασκούνται με την ταυτόχρονη ευθύνη μελών ΔΕΠ διαφορετικών Εργαστηρίων.

3. Η έναρξη της άσκησης να αρχίζει από το θέρος του 2^{ου} έτους σπουδών, συνολικά να συμπληρώνει περίπου 6 μήνες και να βρίσκεται υπό την άμεση εποπτεία και των μελών ΔΕΠ, ανεξάρτητα από τον φορέα στον οποίο αυτή διεξάγεται. Στα πλαίσια αυτά, είναι προφανής η ανάγκη συνεργασίας μεταξύ των μελών ΔΕΠ και του φορέα εντός του οποίου διεξάγεται η άσκηση. Η κατανομή συνεπώς των φοιτητών στα μέλη ΔΕΠ του Τμήματος, για την καλύτερη οργάνωση και την εποπτεία της διεξαγωγής της πρακτικής άσκησης στους εκτός του Τμήματος φορείς είναι απαραίτητη. Η κατανομή αυτή θα μπορούσε να είναι ισομερής μεταξύ των μελών ΔΕΠ και ίδια με αυτή, που γίνεται στο πρώτο εξάμηνο σπουδών με την έννοια του «συμβούλου σπουδών» του φοιτητή, να ακολουθεί δε τόσο τους φοιτητές όσο και τα μέλη ΔΕΠ στα επόμενα εξάμηνα σπουδών και για τα θέματα της πρακτικής άσκησης. Ταυτόχρονα όμως είναι απαραίτητη η ουσιαστικοποίηση της εν λόγω συνεργασίας και των εκατέρωθεν ρόλων, τόσο από την πλευρά των φοιτητών όσο και από την πλευρά των μελών ΔΕΠ. Μία άλλη **εναλλακτική** θα ήταν η ομαδοποίηση των εξωτμηματικών φορέων πρακτικής άσκησης σε υποομάδες – «τύπους» (π.χ. «επιτελικές δασικές υπηρεσίες», «παραγωγικά δασαρχεία», «διοικητικά δασαρχεία», «γραφεία μελετών», «επιχειρήσεις εργοληπτών δημοσίων δασικών έργων», «ξυλοβιομηχανίες» κ.λπ.) και η αντίστοιχη ομαδοποίηση τόσο των μελών ΔΕΠ όσο και των φοιτητών και η κατανομή τους με βάση τον «τύπο» του εξωτμηματικού φορέα στον οποίο θα διεξαχθεί η άσκηση. Έτσι, ορισμένα μέλη ΔΕΠ θα μπορούν να οργανώνουν κατ' αρχήν συλλογικά την πρακτική άσκηση στον συγκεκριμένο «τύπο» φορέα (π.χ. στην ξυλοβιομηχανία» ή στα «γραφεία μελετών») και στη συνέχεια να κατανέμουν μεταξύ τους ισομερώς την εποπτεία της άσκησης.
4. Με βάση τη μέγιστη διάρκεια των 6 μηνών της πρακτικής άσκησης και με το δεδομένο της τρίμηνης διεξαγωγής αυτής στα πανεπιστημιακά δάση, το υπόλοιπο (των τριών μηνών) της άσκησης θα διεξάγεται σε άλλους εκτός του Τμήματος φορείς. Για την ουσιαστικοποίηση της άσκησης, κρίνεται σκόπιμο, το σύνολο του τριμήνου αυτού να αναλίσκεται για ένα φοιτητή στον ίδιο «τύπο» και στον ίδιο συγκεκριμένο φορέα, προκειμένου το ενδιαφέρον του φορέα να είναι αυξημένο από την πρώτη ημέρα, με την προσδοκία της ανταπόδοσης στη συνέχεια του φοιτητή προς τον φορέα αυτόν. Το τρίμηνο αυτό θα μπορούσε χρονικά να τοποθετείται στο εαρινό εξάμηνο του «τελευταίου» έτους σπουδών (κανονικής διάρκειας), το οποίο θα είναι απαλλαγμένο άλλων παραδόσεων, εργαστηρίων κ.λπ., και τούτο για αποφυγή της δέσμευσης του συνόλου των τριών θερινών διμήνων του φοιτητή (του 2^{ου}, 3^{ου} και 4^{ου} έτους σπουδών).
5. Είναι απαραίτητη η επαρκής οικονομική κάλυψη της πρακτικής άσκησης του φοιτητή, τόσο στα πανεπιστημιακά δάση όσο και στους εκτός του Τμήματος φορείς. Ανάλογα με τον τύπο του φορέα στον οποίο θα διεξάγεται η άσκηση, η κάλυψη αυτή θα μπορούσε να έχει και διαφορετική πηγή χρηματοδότησης. Π.χ. από τον ΟΑΕΔ για άσκηση στους ιδιωτικούς φορείς (κατά το πρότυπο των ΤΕΙ), το Πανεπι-

στήμιο ή το Υπουργείο Παιδείας για την άσκηση στα πανεπιστημιακά δάση, οι Περιφέρειες ή το Υπουργείο Δημόσιας Διοίκησης για την άσκηση τις Δασικές Υπηρεσίες της Περιφέρειας, το Υπ. Γεωργίας για στις επιτελικές κεντρικές δασικές υπηρεσίες του ή για μέρος της δαπάνης για άσκηση στα γραφεία μελετών ή εργοληπτών δημοσίων δασικών έργων κ.λπ. Για την επίτευξη της χρηματοδότησης αυτής είναι απαραίτητη η συντονισμένη εντός τακτού διμήνου διαστήματος διερεύνηση και δημιουργία των προϋποθέσεων, από ομάδα δύο μελών ΔΕΠ, που θα μπορούσε να οριστεί και να εξουσιοδοτηθεί προς τούτο από το Τμήμα. Μέχρις ότου διασφαλιστεί η νέα, πέραν της σημερινής, χρηματοδότηση η άσκηση θα διεξάγεται στα πλαίσια των ανωτέρω προτάσεων, αλλά με τους σημερινούς όρους χρηματοδότησης.

6. Η εκπαίδευση και η πρακτική άσκηση είναι σκόπιμο να συνοδεύεται από εκπαιδευτικές εκδρομές. Η σχετική χρηματοδότηση για τις επί πλέον εκδρομές, πέραν των διεξαγόμενων μέχρι σήμερα, θα μπορούσε να εξασφαλιστεί στα πλαίσια των προτάσεων της προηγούμενης παραγράφου. Το ΥΠΕΧΩΔΕ ως σοβαρός υποψήφιος σχετικά φορέας πρακτικής άσκησης θα έπρεπε στην περίπτωση αυτή να προστεθεί στη λίστα των υποψηφίων χρηματοδοτών. Για να μη διαταράσσεται η εβδομαδιαία εκπαιδευτική διαδικασία, οι εκπαιδευτικές εκδρομές μπορούν είτε να πραγματοποιούνται τα Σαββατοκύριακα, πράγμα σαφώς αποδεκτό από τους φοιτητές, είτε να γίνεται στα πλαίσια συνδυασμού μαθημάτων των ίδιων ημερών παραδόσεων, πράγμα το οποίο απαιτεί ενδεχομένως ουσιαστική (αλλά όχι αδύνατη με την βοήθεια που προσφέρουν σήμερα οι Η/Υ) τροποποίηση του εβδομαδιαίου προγράμματος παραδόσεων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Α.Π.Θ., 1999. Οδηγός Σπουδών Τμήματος Δασολογίας και Φυσικού Περιβάλλοντος, Θεσσαλονίκη, σελ. 136.
- Chaston I. 1993. Customer – Focused Marketing. McGraw-Hill Book Company.
- Ντάφης Σπ. 1991. Ο ρόλος των εκπαιδευτικών δασών στη σύγχρονη δασολογική εκπαίδευση. Α.Π.Θ., Τμήμα Δασολογίας και Φυσικού Περιβάλλοντος, Πρακτικά Συνεδρίου «Δασολογία και Φυσικό Περιβάλλον - Εκπαίδευση και Επιμόρφωση», Θεσσαλονίκη, σελ. 131-138.
- Στάμου Ν. 1981. Η Δασοπονία στα Πανεπιστημιακά Δάση Περγουλίου και Ταξιάρχου σε συγκριτική οικονομική θεώρηση. Πρώτα αποτελέσματα. Πρακτικά XV Διεθνούς Συμποσίου Μηχανοποίησης Δασικής Κάρπωσης, Θεσσαλονίκη, σελ. 395-416.
- Στάμου Ν. 1987. Δημόσιες Σχέσεις και Δασοπονία. Θεσσαλονίκη.
- Norusis, M. 1997. SPSS Professional Statistics 7.5. Chicago: SPSS Inc. 276 p.
- Οικονομόπουλος, Α. 1964. Η Δασοπονία Περγουλίου. Θεσσαλονίκη. 352 σελ.